Europos Parlamentas
2024-2029

PRIIMTI TEKSTAI

P10_TA(2026)0066

Autorių teisės ir generatyvinis dirbtinis intelektas. Galimybės ir iššūkiai

2026 m. kovo 10 d. Europos Parlamento rezoliucija „Autorių teisės ir generatyvinis dirbtinis intelektas. Galimybės ir iššūkiai“ (2025/2058(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 4, 16, 26, 114, 118 ir 179 straipsnius,

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (Chartija) 17 straipsnio 2 dalį,

– atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtos Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos (Rezoliucija 217 A) 27 straipsnį, kuriame patvirtinama tiek teisė laisvai dalyvauti bendruomenės kultūriniame gyvenime, teisė gėrėtis menu ir dalytis mokslo pažangos laimėjimais ir jų teikiama nauda, taip pat teisė į neturtinių ir materialinių interesų, atsirandančių iš mokslo, literatūros arba meno kūrinių autorystės, apsaugą,

– atsižvelgdamas į Berno konvenciją dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos su pakeitimais, padarytais 1979 m. rugsėjo 28 d., ir į 1961 m. spalio 26 d. Romos konvenciją dėl atlikėjų, fonogramų gamintojų ir transliuojančiųjų organizacijų apsaugos,

– atsižvelgdamas į 1994 m. balandžio 15 d. Sutartį dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis),

– atsižvelgdamas į 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos[1] (Duomenų bazių direktyva),

– atsižvelgdamas į 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir

[1] OL L 77, 1996 3 27, p. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

Tarybos direktyvą 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo[2] (Informacinės visuomenės direktyva),

– atsižvelgdamas į 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo[3],

– atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (ETS Nr. 009) Protokolo Nr. 1 1 straipsnį, kuriuo užtikrinama teisė netrukdomai naudotis savo nuosavybe ir kuris, remiantis Europos Žmogaus Teisių Teismo išaiškinimu, įskaitant bylą *Anheuser-Busch Inc.* prieš *Portugaliją* (2007 m. sausio 11 d.), apima intelektinės nuosavybės teises,

– atsižvelgdamas į 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos[4],

– atsižvelgdamas į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)[5],

– atsižvelgdamas į 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo[6],

– atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų[7],

– atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/790 dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos

---

2 OL L 167, 2001 6 22, p. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.
3 OL L 157, 2004 4 30, p. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.
4 OL L 111, 2009 5 5, p. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.
5 OL L 119, 2016 5 4, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
6 OL L 157, 2016 6 15, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.
7 OL L 303, 2018 11 28, p. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.

96/9/EB ir 2001/29/EB[8] (Autorių teisių ir gretutinių teisių direktyva),

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo[9],

– atsižvelgdamas į 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1150 dėl verslo klientams teikiamų internetinių tarpininkavimo paslaugų sąžiningumo ir skaidrumo didinimo[10],

– atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 19 d. Komisijos baltąją knygą „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“ (COM(2020)0065),

– atsižvelgdamas į Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) autorių teisių sutartį ir pataisytą 2020 m. gegužės 29 d. poziciją dėl intelektinės nuosavybės ir dirbtinio intelekto politikos (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV),

– atsižvelgdamas į 2020 m. spalio 20 d. savo rezoliuciją dėl intelektinės nuosavybės teisių plėtojant dirbtinio intelekto technologijas[11],

– atsižvelgdamas į 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2022/868 dėl Europos duomenų valdymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (Duomenų valdymo aktas)[12],

– atsižvelgdamas į 2023 m. sausio 23 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrą Europos deklaraciją dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų[13],

– atsižvelgdamas į 2023 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2023/2854 dėl suderintų sąžiningos prieigos prie duomenų ir jų naudojimo taisyklių, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/2394 ir Direktyva (ES) 2020/1828 (Duomenų aktas)[14],

– atsižvelgdamas į 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir

---

8 OL L 130, 2019 5 17, p. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.
9 OL L 172, 2019 6 26, p. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.
10 OL L 186, 2019 7 11, p. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.
11 OL C 404, 2021 10 6, p. 129.
12 OL L 152, 2022 6 3, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.
13 OL C 23, 2023 1 23, p. 1.
14 OL L, 2023/2854, 2023 12 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

Tarybos reglamentą (ES) 2024/1689, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 300/2008, (ES) Nr. 167/2013, (ES) Nr. 168/2013, (ES) 2018/858, (ES) 2018/1139 ir (ES) 2019/2144 ir direktyvos 2014/90/ES, (ES) 2016/797 ir (ES) 2020/1828 (Dirbtinio intelekto aktas)[15],

– atsižvelgdamas į 2024 m. rugsėjo 9 d. Mario Draghi pranešimą „Europos konkurencingumo ateitis“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. sausio 29 d. Komisijos komunikatą „ES konkurencingumo kelrodis“ (COM(2025)0030),

– atsižvelgdamas į 2025 m. gegužės 12 d. Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos ataskaitą „Generatyvinio dirbtinio intelekto plėtojimas autorių teisių požiūriu“,

– atsižvelgdamas į 2025 m. birželio 16 d. Komisijos komunikatą „2025 m. Skaitmeninio dešimtmečio pažangos ataskaita. Toliau kuriame ES suverenumą ir skaitmeninę ateitį“ (COM(2025)0290),

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 10 d. Komisijos paskelbtą ir 2025 m. rugpjūčio 2 d. įsigaliojusį Bendrosios paskirties DI praktikos kodeksą, ypač į jo skyrių dėl autorių teisių,

– atsižvelgdamas į 2025 m. liepos 24 d. Komisijos paskelbtą ir 2025 m. rugpjūčio 2 d. įsigaliojusį bendrosios paskirties DI modelių mokymui naudojamo turinio viešos santraukos aiškinamąjį pranešimą ir šabloną,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto prašymu Europos Parlamento Teisingumo, piliečių laisvių ir institucinių reikalų teminio skyriaus užsakytą tyrimą „Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation“ (liet. „Generatyvinis DI ir autorių teisės. Mokymas, kūrimas, reglamentavimas“)[16],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Teisės reikalų komiteto pranešimą (A10-0019/2026),

A. kadangi teisė į nuosavybę, įskaitant intelektinę nuosavybę, yra įtvirtinta Chartijos 17 straipsnyje kaip viena iš pagrindinių teisių ir tokia yra aiškiai pripažinta teismų praktikoje; kadangi pagarba šiai teisei turi būti užtikrinta visais skaitmeninės transformacijos ir generatyvinio dirbtinio intelekto (GDI) plėtojimo etapais;

B. kadangi Europos Sąjungai kyla strateginis iššūkis neatsilikti nuo

---

15 OL L, 2024/1689, 2024 7 12, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

16 Lucchi, N. (2025 m.), „Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation“, ref. PE 774.095, Europos Parlamentas.

tarptautinių pokyčių dirbtinio intelekto (DI) srityje; kadangi 2025 m. vasario mėn. Paryžiuje vykusiame aukščiausiojo lygio susitikime DI veiksmų klausimais Komisija paskelbė DI žemyno veiksmų planą, kad Europa taptų pasauline lydere DI srityje; kadangi dėl to labai svarbu skatinti GDI technologijų ir paslaugų viešojo intereso labui pažangą ES, o ne jai trukdyti, kad būtų apsaugoti Europos technologinis suverenumas, konkurencingumas, daugiakalbė kultūra ir inovacijų pajėgumai, kartu išlaikant savo vertybes ir užtikrinant, kad plėtojant technologijas būtų remiami tvarus ekonomikos augimas, konkurencingumas ir inovacijos, sykiu sudarant palankesnes sąlygas plačiai prieigai prie DI technologijų visoje ES; kadangi siekiant išlaikyti konkurencingumą lenktynėse dėl GDI tobulinimo taip pat reikalinga prieiga prie aukštos kokybės turinio, pabrėžiant sąžiningą atlygį gaunančio kūrybos sektoriaus kaip vieno iš aukštos kokybės DI mokymo duomenų šaltinių svarbą;

C. kadangi kūrybos ir kultūros sektorius, kuriame sukuriama apie 4 proc. ES pridėtinės vertės ir 6,9 proc. ES bendrojo vidaus produkto, yra ypač svarbus siekiant apsaugoti Europos vertybes ir kultūrų įvairovę; kadangi šiame sektoriuje dirba apie 8 mln. žmonių, o tai yra Europos kultūrų įvairovės, socialinės sanglaudos, vertybių ir demokratinio dialogo pagrindas;

D. kadangi Deklaracijoje dėl skaitmeninio dešimtmečio skaitmeninių teisių ir principų nustatytas tikslas užtikrinti teisingą, saugią ir patikimą skaitmeninę aplinką, kurioje visi, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVĮ), turėtų turėti galimybę sąžiningai konkuruoti ir diegti inovacijas; kadangi tai apima priemones, kuriomis skatinamas bendrojoje skaitmeninėje rinkoje siūlomų produktų ir paslaugų atsekamumas, sauga ir atitiktis reikalavimams; kadangi pasirašiusiosios šalys įsipareigoja skatinti į žmogų orientuotas, patikimas ir etiškas DI sistemas, kurios naudojamos skaidriai ir laikantis ES vertybių; kadangi šioje deklaracijoje primygtinai reikalaujama, kad skaitmeninė transformacija padėtų kurti sąžiningą ir įtraukią visuomenę ir ekonomiką, skatinti kultūrų ir kalbų įvairovę, taip pat atviras technologijas ir standartus kaip būdą toliau stiprinti pasitikėjimą technologijomis ir vartotojų gebėjimą priimti savarankiškus ir informacija pagrįstus sprendimus;

E. kadangi atrodo, kad ES skaitmeninio dešimtmečio tikslai nebus pasiekti be pokyčių jos investicijų aplinkoje;

F. kadangi ES konkurencingumo kelrodžiu siekiama skatinti inovacijas, visų pirma, sukuriant palankią aplinką naujoms įmonėms Europoje pradėti veiklą ir plėstis, ir 2025 m. gegužės 28 d. pradėta įgyvendinti speciali ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategija; kadangi kartu turėtų būti įgyvendinama DI taikymo iniciatyva, skirta visų dydžių įmonėms, kad būtų paspartintas DI technologijų integravimas strateginiuose sektoriuose ir sustiprintas ES technologinis suverenumas; kadangi kultūros ir kūrybos sektoriuose kuriamos

naujos ir kvalifikuotos darbo vietos ir prisidedama prie Europos ekonomikos augimo, diplomatinės galios ir talentų iškilimo; kadangi didžiąją daugumą kūrybos sektoriaus įmonių sudaro MVĮ;

G. kadangi autorių teisės ir gretutinės teisės įsigalioja automatiškai, netaikant registracijos reikalavimų; kadangi tokiu būdu plačios išimtinės teisės yra suteikiamos įvairiems teisių turėtojams (autoriams, atlikėjams, gamintojams, leidėjams ir transliuotojams), be kita ko, taip yra su teisėmis atgaminti kūrinius ir kitus objektus, juos adaptuoti, platinti ir viešai skelbti;

H. kadangi Europos kultūros ir kūrybos sektoriuose esama didelės įvairovės, o jų sutarčių sudarymo praktika, vertės grandinės ir autorių ir gretutinių teisių saugomo turinio rūšys stipriai skiriasi; kadangi kai kuriuose sektoriuose teisių turėtojai kolektyviai vienijasi, kad apgintų savo interesus; kadangi šių įvairių subjektų sukurti kūriniai taip pat yra įvairūs ir todėl jų vertė gali skirtis;

I. kadangi autorių teisės turi neatsilikti nuo naujų technologijų plėtojimo tiek teisiniu, tiek techniniu požiūriu; kadangi skaitmeniniame pasaulyje ypač svarbu suderinti nacionalines autorių teisių sistemas;

J. kadangi GDI yra DI rūšis, kuri, kitaip nei kitos DI sistemos, skirta, visų pirma, klasifikuoti ar prognozuoti, kuria naują turinį, pvz., tekstą, vaizdus, muziką, vaizdo įrašus ir kodą, remdamasi mokymu naudojant labai didelius duomenų rinkinius, iš kurių jie mokosi modelių ir struktūrų; kadangi GDI išvediniai kuriami remiantis statistiniais modeliais grindžiamomis prognozėmis, dažnai imituojant žmogaus kūrybiškumą, ir kuriami remiantis anksčiau sukurtu turiniu, kuris gali apimti autorių teisių saugomą medžiagą; kadangi dėl tokio skaitmeninio autorių teisių saugomo turinio naudojimo būtina skaitmeniniu būdu pritaikyti autorių teisių saugomo turinio apsaugą;

K. kadangi DI plėtojimas, diegimas ir naudojimas turi visiškai atitikti esamą teisinę sistemą; kadangi nepriimtina, kad šie technologiniai pokyčiai pažeistų esamas nustatytas teises; kadangi dabartinės sistemos, kurias taikant pasiliekamos teisės į autorių teisių saugomą turinį (toliau – išimties netaikymas), dažnai yra nepraktiškos, gali apimti ne visus atitinkamus tekstų ir duomenų gavybos veiksmus ir stokoja skaidrumo, būtino veiksmingam įgyvendinimui ir vykdymo užtikrinimui; kadangi tokių naujų technologijų kaip DI plėtojimas ir įgytų teisių, įskaitant autorių teisėje įtvirtintas teises, išsaugojimas neturėtų būti tarpusavyje nesuderinami, o turėtų būti tobulinami kartu;

L. kadangi yra įrodymų, kad GDI tiekėjai plačiai pažeidinėja autorių teisių taisykles, įskaitant neteisėtą kūrinių rinkimą iš interneto, atsisakymą laikytis teisių turėtojų tekstų ir duomenų gavybos teisių išlygų, masinį piratinių šaltinių naudojimą kūriniams įsigyti, taip pat

atsisakymą prašyti licencijų; kadangi šis modelis, kuriuo akivaizdžiai pažeidžiamos kūrėjų pagrindinės teisės ir pasisavinama vertė pakenkiant ES kultūros ir informacijos sektoriui, rodo, kad reikia imtis griežtų priemonių siekiant užtikrinti, kad DI struktūra Europos Sąjungoje būtų sąžininga ir etiška;

M. kadangi pagrindiniai teisiniai klausimai dėl GDI ir autorių teisių bei gretutinių teisių sąveikos yra šie: ar autorių teisių saugomų kūrinių ir kitų objektų naudojimas mokymo duomenų rinkiniuose yra teisėtas pagal ES ir nacionalinę valstybių narių teisę, koks turėtų būti DI sugeneruoto turinio teisinis statusas ir kaip užtikrinti skaidrumą, kūrėjų ir teisių turėtojų sutikimo buvimą ir teisingą atlygį tais atvejais, kai saugomi jų kūriniai ir kiti objektai naudojami DI išvediniams generuoti, skelbti ir platinti;

N. kadangi GDI, masiškai ir nebrangiai kurdamas turinį, kuris imituoja žmogaus dėl žmogiškojo kūrybiškumo sukurtą turinį, tiesiogiai konkuruoja su kūrėjų, ypač kultūros ir žiniasklaidos turinio kūrėjų, darbu; kadangi dėl tokios konkurencijos pasitraukus kūrėjams gali blogėti internetinio turinio kokybė, taigi, apskritai mažėja žmogaus kultūrinės ir kūrybinės veiklos produkcija;

O. kadangi ši rizika, kad DI sukurtas turinys palaipsniui nustelbs žmogiškąjį kūrybos aspektą, ne tik kenkia kūrybos sektoriaus ekonominiam gyvybingumui, bet ir kelia egzistencinę riziką Europos visuomenei ir demokratijai, nes trina ribas tarp tiesos ir netiesos, silpnina diskurso ir jo autorių suvokimą, taip pat menkina kognityvines savybes ir kritinį mąstymą; kadangi Dirbtinio intelekto akte (DI aktas) atsižvelgiama į šią riziką, tačiau be patikimos autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos jis negali būti išbaigtas;

P. kadangi siekiant užtikrinti tinkamą teisės aktų vykdymą ir vienodas veiklos sąlygas visoje ES ir tarp DI teikėjų, reikia, kad ES ir valstybių narių taisyklės dėl autorių teisių ir gretutinių teisių būtų vienodai taikomos visiems DI tiekėjams, diegiantiems produktus ar siūlantiems paslaugas Europos Sąjungoje, nepriklausomai nuo įsisteigimo vietos, jurisdikcijos, kurioje buvo vykdomi su autorių teisėmis susiję veiksmai, kuriais grindžiamas tu DI modelių mokymas, ir nuo ES naudojamos DI sistemos generuojamų išvedinių; kadangi toks pat reikalavimas turėtų būti *mutatis mutandis* taikomas bet kokiam paskesniam turinio naudojimui išvadoms daryti, paieškos rezultatais papildytiems duomenims generuoti ar duomenims tikslinti ne tik DI modelių tiekėjams, kaip šiuo metu nustatyta DI akto 53 straipsnyje, bet ir DI sistemų tiekėjams ar diegėjams; kadangi naujų licencijų susitarimų sudarymas neturėtų būti netinkamai suprantamas kaip žalos už ankstesnį neteisėtą autorių teisių saugomo turinio naudojimą atitaisymas;

Q. kadangi bet kuris DI tiekėjas, pateikiantis ES rinkai bendrosios paskirties DI modelį, turi likti atsakingas už tai, kad būtų patikrinta,

ar į jo autorių teisių politiką, kaip pabrėžta Bendrosios paskirties DI praktikos kodekse, įtrauktos nurodytos priemonės atitinka valstybių narių vykdomą autorių teisių ir gretutinių teisių srities ES teisės įgyvendinimo praktiką prieš atitinkamos valstybės narės teritorijoje atliekant bet kokį su autorių teisėmis susijusį veiksmą, nes to nepadarius gali kilti atsakomybė pagal ES autorių teisių ir gretutinių teisių srities teisės aktus;

R. kadangi Praktikos kodekso neprivaloma laikytis ir jį, visų pirma, jo skyrių dėl autorių teisių, yra pasirašę ne visi DI tiekėjai;

S. kadangi dėl DI mokymo, diegimo ir pasiūlos pasaulinio pobūdžio ir eksponentinio masto ir, kita vertus, dėl taisyklių, susijusių su autorių teisėmis ir gretutinėmis teisėmis, teritorinio taikymo – panašiai, bet gerokai didesniu mastu, kaip ir su DI nesusijusiame skaitmeniniame amžiuje, bet gerokai didesniu mastu – kyla kliūčių siekiant gauti atitinkamų teisių licencijavimą ir ES rinkoje pateikti tas teises atitinkančius DI produktus ir paslaugas;

T. kadangi su autorių teisių saugomo turinio neteisėtu naudojimu DI modelių mokymui susijusi teismų praktika dar nėra gausi, tačiau tikimasi, jog artimiausioje ateityje, po to, kai įvairūs teisių turėtojai ES ir kitur pasaulyje pareiškė ieškinius kai kuriems DI tiekėjams, reikėtų tikėtis kelių teismo sprendimų;

U. kadangi dėl GDI mokymo – specifinės naudojimo formos – reikia aiškiau apibrėžti, kokiomis teisinėmis sąlygomis toks mokymas gali būti vykdomas;

V. kadangi aukštos kokybės, žmogaus įsikišimu pagrįsti (nesintetiniai) ir išsamūs mokymo duomenų rinkiniai yra labai svarbūs tiek moksliniams tyrimams, tiek siekiant veiksmingai komerciškai plėtoti GDI sistemas ir užtikrinti aukštos kokybės ir patikimus GDI sistemų išvedinius; kadangi todėl, siekiant skatinti inovacijas, užtikrinti technologijų ir kultūros suverenumą, išlaikyti ES konkurencingumą sparčiai kintančioje pasaulinėje DI aplinkoje ir apsaugoti Europos kultūros ir kūrybines industrijas, labai svarbu sudaryti sąlygas Europos Sąjungoje teisėtai kurti ir naudoti tokius duomenų rinkinius, išskyrus piratinę, neteisėtą ar kitaip teises pažeidžiančią medžiagą;

W. kadangi Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos (EUIPO) Autorių teisių žinių centro įsteigimas būtų savalaikė ir pagirtina iniciatyva, kuria būtų siekiama teikti naudingą ir patikimą informaciją apie autorių teises ir stiprinti sąsają tarp autorių teisių ir gretutinių teisių subjektų, atstovų ir suinteresuotųjų subjektų, veikiančių besiformuojančių technologijų, ypač GDI, sektoriuje;

X. kadangi teisių turėtojai turėtų turėti galimybę naudoti priemones, kurios leistų jiems faktiškai uždrausti DI mokymui naudoti tam tikrais standartizuotais kompiuterio skaitomais formatais, kuriuos galėtų valdyti ir išvardyti EUIPO, pateiktus savo kūrinius, taip

sudarant sąlygas registruotiems kūriniams faktiškai netaikyti automatizuotos duomenų paieškos ir užtikrinant teisinį saugumą tiek teisių turėtojams, tiek DI tiekėjams;

Y. kadangi bet kuris GDI modelių ir sistemų tiekėjas ar diegėjas turėtų užtikrinti informacijos apie visą autorių teisių saugomą turinį, naudojamą tiems modeliais ir sistemoms mokyti, skaidrumą, nepriklausomai nuo to, kurioje jurisdikcijoje atlikti su autorių teisėmis susiję veiksmai, kuriais grindžiamas jų GDI modelių mokymas; kadangi šią skaidrią informaciją turi sudaryti išsamus sąrašas, kuriame nurodomas kiekviena mokymui naudoto autorių teisių saugomo turinio elementas; kadangi toks pat reikalavimas turėtų būti *mutatis mutandis* taikomas bet kokiam paskesniam tokio turinio naudojimui kitais tikslais, be kita ko, išvadoms daryti, paieškos rezultatais papildytiems duomenims generuoti ar duomenims tikslinti ne tik DI modelių tiekėjams, kaip šiuo metu nustatyta DI akto 53 straipsnyje, bet ir DI sistemų tiekėjams ar diegėjams; kadangi tokie naudojimo būdai, kaip išvados ir paieškos rezultatais papildytų duomenų generavimas, iš esmės vyksta nuolat ir tikruoju laiku; kadangi tokiais atvejais skaidrumas turėtų apimti patį rinkimo veiksmą, t. y. turėtų būti reikalaujama, kad duomenų rinkimo sistemos identifikuotųsi interneto operatoriams, ir, kita vertus, DI tiekėjai ar diegėjai saugotų išsamius savo duomenų rinkimo veiklos įrašus; kadangi tais atvejais, kai DI sistemos tvarko naudotojų užklausas, turėtų būti daroma prielaida, kad turinys buvo naudojamas duomenų rinkimui, siekiant, be kita ko, daryti išvadas ir generuoti paieškos rezultatais papildytus duomenis; kadangi vien trečiųjų šalių turinio, kurį naudoja DI ir GDI tiekėjai ir diegėjai, informacija pagal ES teisę nėra laikoma komercinėmis paslaptimis;

Z. kadangi tokį skaidrumą būtų lengviau užtikrinti turint patikimą tarpininką, pvz., per EUIPO, kuri būtų atsakinga už teisių turėtojų informavimą apie jų turinio naudojimą, taip suteikiant jiems galimybę pareikšti pretenzijas dėl to turinio naudojimo mokymui; kadangi tokiam tarpininkui turėtų būti suteikti reikiami įgaliojimai ir ištekliai, kad jis galėtų įvertinti, ar tiekėjai ir diegėjai visapusiškai laikosi savo skaidrumo pareigų;

AA. kadangi skaidrumą užtikrinti taip pat būtų galima palengvinus teisių turėtojams galimybę savo kūrinius ir kitus saugomus objektus žymėti vandens ženklais, taip pat taikant reikalavimą, kad DI tiekėjai tokių vandens ženklų nekeistų ir suteiktų paieškos priemones, kurios leistų aptikti tokius vandens ženklus DI mokymui naudojamoje medžiagoje;

AB. kadangi be pareigos užtikrinti skaidrumą, susijusį su autorių teisių saugomais kūriniais ir kitais saugomais objektais, reikia nustatyti mechanizmą, kurį taikant ir esant tam tikroms sąlygoms, kai DI kūrėjai ar DI modelių ir sistemų diegėjai neužtikrina visiško skaidrumo, būtų taikoma nuginčijamoji prezumpcija, kad bet koks atitinkamas autorių teisių saugomas kūrinys ar kitas saugomas

objektas buvo naudojamas mokymui, darant išvadas ar generuojant paieškos rezultatais papildytus duomenis, ir dėl to kiltų visos pagal ES ir nacionalinę teisę taikytinos teisinės pasekmės už autorių teisių ar gretutinių teisių pažeidimą; kadangi tais atvejais, kai teismas, remdamasis tokia prezumpcija arba pateiktais įrodymais, priima teisių turėtojui arba jam atstovaujančiai organizacijai palankų sprendimą, visas pagrįstas ir proporcingas teisines ir kitas išlaidas turėtų padengti DI tiekėjas;

AC. kadangi spaudos sektorius atlieka labai svarbų vaidmenį saugant demokratiją ir demokratinę struktūrą Europos Sąjungoje; kadangi itin svarbu užtikrinti, kad GDI modeliai ir sistemos duomenis tvarkytų ne atrankiniu būdu ir vieniems leidiniams neteiktų pirmenybės prieš kitus, taip išsaugant informacijos pliuralizmą ir nešališkumą; kadangi GDI modeliai ir sistemos turi būti sukurti taip, kad apimtų ir analizuotų viso spektro spaudos leidinius, taip siekiant saugoti pagrindines demokratines vertybes – viešojo diskurso įvairovę ir teisingumą; kadangi reikia nustatyti aiškius GDI modelių ir sistemų kokybės standartus;

AD. kadangi DI sistemų sugeneruoto išvedinio atveju užtikrinamas skaidrumas yra itin svarbus, kad turinį būtų galima tinkamai klasifikuoti kaip „sugeneruotas DI“ arba „sukurtas žmogaus“, priklausomai nuo to, ar išvedinys atitinka nustatytus autorių teisių apsaugos kriterijus; kadangi toks klasifikavimas sukelia svarių teisinių pasekmių, įskaitant autorių teisių apsaugos taikymą ir teisių bei atsakomybės nustatymą; kadangi piliečių pasitikėjimas DI gali būti grindžiamas tik reguliavimo sistema, kurią taikant užtikrinama, kad bet kokia pradėta naudoti DI sistema visapusiškai paisytų ir laikytųsi Sutarčių, Chartijos ir antrinės ES teisės;

AE. kadangi, kalbant apie GDI išvedinių teisinį vertinimą, ES autorių teisių teisė ir toliau yra grindžiama žmogaus autorystės principais; kadangi pagal nusistovėjusią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką sąvoka „kūrinys“ apima dvi kumuliacines sąlygas: pirma, tai turi būti originalus objektas, atspindintis paties autoriaus intelektinę kūrybą, ir, antra, šis kūrinys turi būti išreikštas taip, kad jį būtų galima pakankamai tiksliai ir objektyviai identifikuoti,

AF. kadangi GDI vis dažniau naudojamas kaip priemonė, padedanti užtikrinti autorių teises ir gretutines teises; kadangi Komisija turėtų užtikrinti, kad GDI naudojimui pretenzijoms dėl autorių teisių vykdyti būtų taikomos veiksmingos apsaugos priemonės, įskaitant apsaugos nuo netinkamo naudojimo priemones, užtikrinant visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms, ypač saviraiškos laisvei ir spaudos laisvei;

AG. kadangi nenuoseklios tarptautinės taisyklės dėl DI sugeneruoto turinio autorių teisių apsaugai tinkamumo kelia pavojų pasaulinės intelektinės nuosavybės teisės nuoseklumui ir gali paskatinti

reglamentavimo arbitražą arba susilpninti ES kūrybos ir DI sektorių konkurencingumą; kadangi tarptautinė konvergencija ir pasaulinės reglamentavimo sistemos sukūrimas būtų veiksmingesnė ir nuoseklesnė alternatyva dabartiniam fragmentiškam teisiniam reglamentavimui; kadangi joks politinis spaudimas iš išorės neturėtų daryti poveikio ES reguliavimui DI ir autorių teisių srityje; kadangi šiomis aplinkybėmis ES turi užtikrinti stiprų ir vieningą atsaką, kad būtų garantuotas jos vidaus rinkos veikimas, apsaugota jos darbo jėga ir konkurencingumas, sustiprintas jos technologinis savarankiškumas ir nustatyti pasauliniai standartai intelektinės nuosavybės srityje;

AH. kadangi, siekiant užtikrinti tinkamą ES teisės įgyvendinimą visų generatyvinio DI paslaugų atžvilgiu ir užkirsti kelią tam, kad ne ES įsisteigę paslaugų teikėjai įgytų nesąžiningą konkurencinį pranašumą dėl reikalavimų nesilaikymo, labai svarbu, kad autorių teisių apsaugos ir vykdymo užtikrinimo taisyklės ES ir nacionaliniu lygmenimis būtų veiksmingai taikomos visoms ES rinkoje teikiamoms paslaugoms; kadangi galios koncentracijos kelių didelių ne Europos bendrovių rankose augimas didina ES strateginę priklausomybę ir mažina Europos kūrėjų ir Europos spaudos galimybes naudotis savo teisėmis ir užtikrinti jų įgyvendinimą; kadangi, kiek tai leidžiama pagal ES ir tarptautinę teisę, autorių teisių apsaugos teritoriškumo principas turi būti pritaikytas prie generatyvinio DI sistemų mokymo, taip siekiant užtikrinti, kad Europos turinio naudojimui būtų taikoma ES teisė, net kai toks mokymas vyksta už ES ribų, o tai yra labai svarbu siekiant užtikrinti teisingą atlygį Europos kūrėjams ir teisių turėtojams ir apsaugoti ES kultūrinį ir kūrybinį gyvybingumą, taip pat užtikrinti sąžiningą Europos ir ne Europos GDI sistemų tiekėjų konkurenciją; kadangi šių reikalavimų neatitinkančioms GDI sistemoms turėtų būti draudžiama veikti ES ir turėtų būti griežtai užtikrinamas šių principų laikymasis;

AI. kadangi greita pažanga GDI srityje labai išplėtė galimybes kurti ir skleisti tikroviškus, atlikus manipuliacijas gautus skaitmeninius vaizdus, garso ar vaizdo turinį, įskaitant menininkų kūrinius ir atlikimus, kurie yra panašūs į realius asmenis ar juos imituoja, – tai vadinama sintetine sankaita ir tai klaidingai galima palaikyti autentiškais ir tikrais; kadangi netinkamas tokio turinio naudojimas kelia pavojų asmenų tapatybei ir jų asmenybei, įskaitant jų kūną, veido bruožus ir balsą;

1. atkreipia dėmesį į ligšiolinius Autorių teisių ir gretutinių teisių direktyvos taikymo neaiškumus, susijusius su GDI mokymu, ir rekomenduoja skubiai paaiškinti jos taikymą ir įgyvendinimą;

2. mano, jog dabartinių autorių teisių teisės aktų nepakanka, kad būtų galima spręsti autorių teisių saugomos medžiagos licencijavimo GDI tikslais problemą; ragina sukurti papildomą teisinę sistemą, kurioje būtų paaiškintos GDI licencijavimo taisyklės ir sprendžiami galimų

galiojančių autorių teisių teisės aktų pažeidimų klausimai; primygtinai reikalauja, kad į tokią sistemą būtų įtrauktos nuostatos, kuriomis užtikrinamas veiksmingas GDI tiekėjų bendradarbiavimas su kūrėjais ir kitais teisių turėtojais, įskaitant veikiančią licencijavimo rinką, kurioje atkuriama teisių turėtojų derybinė galia ir užtikrinami perspektyvūs apsaugos sprendimai;

3. primena, kad bet kokia esamų teisių pagal autorių teisių *acquis* taikymo išimtis, be kita ko, susijusi su DI, turi atitikti trijų lygių kriterijus, nustatytus Informacinės visuomenės direktyvos 5 straipsnio 5 dalyje ir pagal Berno konvenciją; pažymi, kad sąvoka „teisėta prieiga“ neapima piratinių ir teises pažeidžiančių kūrinių kopijų;

4. ragina Komisiją užtikrinti, kad nebūtų ribojama veikla, vykdoma mokslinių tyrimų ar švietimo tikslais, visų pirma, mokslinių tyrimų organizacijų ir kultūros paveldo įstaigų, arba nekomercinių inovacijų srityje, laikantis Chartijos 13 straipsnyje nustatyto principo; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad nebūtų ribojamas mokslinių tyrimų rezultatų, gautų vykdant šią veiklą, naudojimas komerciniais tikslais, jei iš teisių turėtojų buvo gauti tinkami leidimai;

5. pakartoja, kad, visų pirma, spaudos ir naujienų žiniasklaidos sektoriaus teisių turėtojai, ypač spaudos leidėjai, žurnalistai ir naujienų redaktoriai, turi turėti visišką kontrolę dėl savo turinio skaitmeninio naudojimo mokymo tikslais DI sistemose ir modeliuose; pabrėžia, kad ši kontrolė turėtų būti grindžiama patikima ir veikiančia galimybe uždrausti naudoti tokias DI sistemas ir modelius, tokį draudimą pagrindžiant visišku skaidrumu ir pirminiais dokumentais dėl trečiųjų šalių turinio naudojimo;

6. taip pat mano, kad minėti spaudos ir žiniasklaidos sektoriaus teisių turėtojai turėtų turėti visapusišką savo turinio naudojimo kontrolę ne tik DI mokymo, be kita ko, sistemose ir taikomosiose programose darant išvadas ir generuojant paieškos rezultatais papildytus duomenis, tikslais, bet ir siekiant tikslų, kuriais prisidedama prie DI kuriamų konkuruojančių pasiūlymų pirminėse teisių turėtojų rinkose gamybos; mano, kad saugomas turinys tokiais tikslais gali būti naudojamas ne tik mokymo tikslais, bet ir tik gavus aiškų teisių turėtojų sutikimą; siūlo Komisijai išnagrinėti, kaip būtų galima išplėsti spaudos leidėjų, žurnalistų ir naujienų redaktorių papildomas teises ir kitas gretutines teises, be kita ko, naujienų žiniasklaidos prodiuserių ir naujienų transliuotojų teises, kad jos apimtų šiuos tikslus; mano, kad ši teisė į atlygį taip pat gali būti valdoma pagal savanorišką kolektyvinį licencijavimą, pagal kurį būtų galima numatyti kolektyvinio teisių administravimo teisių turėtojų vardu prezumpciją dėl su DI susijusio jų turinio naudojimo, nedarant poveikio teisių turėtojų teisei pasirinkti individualų licencijavimą;

7. primygtinai ragina Komisiją ieškoti galimybių apsaugoti spaudos ir naujienų žiniasklaidos sektorių, kurio paslaugomis nuolat ir visapusiškai naudojasi DI sistemos, ir įvertinti bei, kai tinkama, pasiūlyti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinama, kad GDI modelių ar sistemų, kurie akivaizdžiai nukreipia srautą ir pajamas iš spaudos ir naujienų žiniasklaidos priemonių, tiekėjai sąžiningomis, proporcingomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis kompensuotų tokioms žiniasklaidos priemonėms, ypatingą dėmesį skiriant vietos ir regioninei žiniasklaidai, taip siekiant apsaugoti žiniasklaidos pliuralizmą, įvairovę ir demokratinį diskursą ES ir valstybėse narėse;

8. atkreipia dėmesį į tai, kad GDI vis dažniau naudojamas naujienų turiniui apibendrinti ar pateikti, ir į jo plataus masto poveikį prieigai prie informacijos ir jos įvairovei; ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti visapusišką ES teisės aktų vykdymą siekiant kovoti su šiuo reiškiniu; pabrėžia, kad tokiomis sistemomis turėtų būti puoselėjami principai, kuriais grindžiamas Europos žiniasklaidos laisvės aktas[17], visų pirma, žiniasklaidos pliuralizmas ir informacijos įvairovė, ir prisidedama prie jų įgyvendinimo; pabrėžia, kad reikia tinkamai užtikrinti Skaitmeninių paslaugų akto 34 straipsnio vykdymą, kai tokie paslaugų teikėjai priskiriami labai didelėms interneto platformoms ar paieškos sistemoms, užtikrinant, kad būtų tinkamai atsižvelgiama į sisteminę riziką žiniasklaidos laisvei ir pliuralizmui; ragina Komisiją skubiai imtis veiksmų dėl bet kokių Skaitmeninių rinkų akto pažeidimų, susijusių su galima prieigos valdytojų taikoma pirmenybės sau praktika, kuri naudinga jų DI paslaugoms ir kenkia sąžiningai konkurencijai su verslo klientais;

9. ragina Komisiją, konsultuojantis su kolektyvinio teisių administravimo asociacijomis, sudaryti palankesnes sąlygas, kai tinkama, sudaryti savanoriškas kolektyvines licencijavimo sutartis pagal sektorius, – tai būtų priemonė greitai sukurti darbo licencijavimo rinką, kuri užtikrintų subalansuotą ir veiksmingą sistemą, kuria būtų užtikrintas teisingas atlygis teisių turėtojams, kartu sudarant sąlygas DI tiekėjams gauti aukštos kokybės mokymo duomenis; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad tokie kolektyviniai licencijavimo susitarimai būtų prieinami visiems suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant atskirus kūrėjus ir MVĮ, skatinant sąžiningas derybas ir skaidrumą; primena, kad turi būti gerbiamas teisių turėtojų atsisakymas leisti naudoti savo turinį mokymo tikslais;

10. ragina Komisiją užtikrinti teisinį tikrumą tiek teisių turėtojams, tiek DI tiekėjams ir įvertinti priemonių, kuriomis teisių turėtojams

---

[17] 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1083, kuriuo nustatoma bendra žiniasklaidos paslaugų vidaus rinkoje sistema ir iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES (Europos žiniasklaidos laisvės aktas), (OL L, 2024/1083, 2024 4 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

sudaromos sąlygos veiksmingai neleisti savo kūrinių naudoti DI mokymams, naudojant ribotą skaičių kompiuterio skaitomų standartizuotų formatų, kuriuos valdo patikimas tarpininkas, būtinumą ir įgyvendinamumą; siūlo nustatyti, kad EUIPO būtų patikima tarpininkė, kuri tvarko ir sudaro išimčių sąrašus ir gali remtis kitais jau sudarytais išimčių katalogais; pabrėžia, kad dalyvavimas bet kokiame naujame mechanizme turėtų būti paprastas ir ekonomiškai efektyvus ir neturėtų panaikinti ar atšaukti anksčiau pareikštų atsisakymų, kartu suteikiant DI tiekėjams visapusišką priemonę, kuria būtų užtikrintas autorių teisių laikymasis; mano, kad tokių mechanizmų kūrimas turėtų būti kuriamas ir vertinamas konsultuojantis su poveikį patiriančiais suinteresuotaisiais subjektais, visų pirma, teisių turėtojais, DI tiekėjais ir atitinkamomis jiems atstovaujančiomis organizacijomis;

11. rekomenduoja Komisijai taip pat pavesti EUIPO atsakomybę remti sektorinį savanorišką licencijavimo procesą, kad būtų supaprastinti GDI tiekėjų ir teisių turėtojų santykiai, sukuriant veiksmingą, inovacijoms palankią sistemą, kuria būtų remiamas ES konkurencingumas ir nepagrįstai netrukdoma DI technologijų plėtrai, nesukuriant neproporcingos administracinės naštos ar nekeliant pavojaus išimtinių teisių vykdymo užtikrinimui;

12. ragina Komisiją pasiūlyti skaidrumą ir pirminius dokumentus dėl autorių teisių saugomo kūrinio ar kito saugomo objekto naudojimo bendrosios paskirties DI modelių ir sistemų, pateiktų ES rinkai, tiekėjams ir diegėjams, įskaitant galimybę patikimam tarpininkui, pvz., EUIPO, atsisakyti laikytis reikalavimų; rekomenduoja Komisijai toliau bendradarbiauti su DI tiekėjais ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų patobulintas mokymo duomenų šablonas; mano, kad tokiais tikslais kaip išvadų darymas ir paieškos rezultatais papildytų duomenų generavimas, kuriems reikia nuolatinio ir tikruoju laiku vykdomo duomenų rinkimo, skaidrumas turėtų būti papildytas įpareigojimu, kad žiniatinklio operatorius galėtų nustatyti duomenų rinkikų tapatybę, o DI įmonės saugotų išsamius įrašus apie bet kokią vykdomą rinkimo veiklą, deramai atsižvelgiant į poreikį apsaugoti komercines paslaptis ir konfidencialią verslo informaciją ir užtikrinant tinkamą tokios apsaugos ir veiksmingo skaidrumo pareigų įgyvendinimo pusiausvyrą; pabrėžia, kad skaitmeninis žymėjimas vandens ženklais, kuris apima diskretišką parašo, kodo ar konkrečios informacijos įtraukimą tiesiogiai į saugomą turinį, nesvarbu, ar tai būtų tekstas, vaizdas, vaizdo ar garso įrašas, yra novatoriška ir patikima autorių ir gretutinių teisių apsaugos priemonė; pabrėžia, kad Komisija taip pat turi skatinti mokslinius tyrimus ir novatoriškų technologinių sprendimų standartų (įskaitant kriptografinius vandens ženklus), kuriais didinamas gebėjimas tikrinti duomenų rinkinių informaciją, kūrimą; mano, kad dėl dalyvavimo bet kokiame naujame atsisakymo taikyti išimtį mechanizme neturėtų būti panaikinta jokia anksčiau nurodyta galimybė taikyti išimtį;

13. mano, kad neturėtų būti sukurta jokia teisinė sistema, reglamentuojanti GDI mokymą apie autorių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus, neužtikrinant visiško tokių duomenų naudojimo skaidrumo ir nesuteikiant veiksmingos kūrėjų teisių apsaugos ir jų vykdymo užtikrinimo, – tai atkurtų absoliučią kūrėjų teisė užtikrinti visą savo derybinę galią siekiant gauti tinkamą ir proporcingą atlygį;

14. pabrėžia, kad Bendrosios paskirties DI praktikos kodeksas, gairės ir šablonai turėtų būti laikomi kintančiais dokumentais, kuriuos reikia reguliariai atnaujinti siekiant spręsti kylančias problemas, susijusias su autorių teisių apsauga ir DI plėtra, ir būtina juos atnaujinti; pažymi, kad Praktikos kodeksas yra laikina priemonė, skirta įrodyti atitiktį DI aktui, taikoma tol, kol bus parengti suderinti standartai, kaip pabrėžta 2025 m. liepos 18 d. Europos DI tarnybos paskelbtose gairėse; palankiai vertina Bendrosios paskirties DI praktikos kodekso autorių teisių skyriuje numatytą kryptį, įskaitant įsipareigojimus dėl duomenų rinkinių dokumentavimo, atsisakymo taikyti išimtį ir skundų nagrinėjimo, tačiau sykiu atkreipia dėmesį į likusius trūkumus; ragina Europos DI tarnybą tvirtai užtikrinti šių nuostatų vykdymą ir sudaryti palankesnes sąlygas darbui, kuriuo siekiama užtikrinti aukščiausius ES standartus, taikomus veiksmingam atitinkamų reikalavimų laikymuisi, ir primygtinai ragina pasirašiusiuosius patvirtinti viešąją autorių teisių politiką ir taikyti prieinamą, terminuotą skundų nagrinėjimo mechanizmą, kuriuo teisių turėtojams būtų užtikrinamos veiksmingos teisių gynimo priemonės;

15. rekomenduoja Komisijai, nepriklausomai nuo jos planuojamos autorių teisių sistemos ir Autorių teisių ir gretutinių teisių direktyvos peržiūros ir prieš rengiant tokią peržiūrą, ir nedarant prielaidos dėl poreikio peržiūrėti teisės aktus, skubiai atlikti išsamų vertinimą, ar esama ES autorių teisių *acquis* tinkamai sprendžiamas teisinio nesaugumo ir konkurencinio poveikio, susijusio su saugomų kūrinių ir kitų objektų naudojimu GDI sistemų mokymu, teritoriniai padariniais, kitų viešai prieinamų šaltinių, pvz., internetinių enciklopedijų, bibliotekų, archyvų, tvarumo, taip pat DI sugeneruoto turinio, galinčio pakeisti žmogaus sukurtą objektą, sklaidos klausimas; pabrėžia, kad toks vertinimas turėtų būti grindžiamas visapusiškumo požiūriu, atsižvelgiant į visų suinteresuotųjų subjektų, įskaitant tyrėjus, universitetus, bibliotekas, kultūros organizacijas, Europos DI kūrėjus, įskaitant startuolius, naujienų žiniasklaidos priemones ir kūrybos sektorių, poreikius, susijusius su DI naudojimu ir plėtojimu;

16. patvirtina, kad, laikantis ES ir tarptautinės teisės ir siekiant užtikrinti vienodas sąlygas ES ir ne ES teikiamoms GDI paslaugoms, užtikrinti tinkamą apsaugą ir teisingą atlygį kūrėjams už jų kūrinių naudojimą, stiprinti tokių kūrinių licencijavimą ir galiausiai skatinti ES kultūrinį gyvybingumą, teritoriškumo principas turėtų būti

aiškinamas taip, kad, kai generatyvinio DI modeliai ir sistemos pateikiami ar tiekiami ES rinkai, ES autorių teisių teisė, kaip primenama DI akto 106 konstatuojamojoje dalyje, būtų taikoma neatsižvelgiant į jurisdikciją, kurioje vykdomi su autorių teisėmis susiję veiksmai, kuriais grindžiamas tų GDI modelių ir sistemų mokymas, todėl, jei nesilaikoma autorių teisių, tų modelių ir sistemų neleidžiama pateikti ar tiekti ES rinkai;

17. taip pat rekomenduoja tokiu vertinimu siekti paremti sistemą, kuria užtikrinamas autorių teisių saugomų kūrinių ir kitų saugomų objektų naudojimo skaidrumas, o teisingo ir proporcingo atlygio už tokį naudojimą mechanizmai sudaro sąlygas kurti išteklius, reikalingus tam, kad Europos meninė ir kūrybinė veikla klestėtų DI skatinamų pasaulinių pokyčių aplinkoje, kartu užtikrinant viešų informacijos struktūrų tvarumą; pabrėžia, jog reikia skubiai užtikrinti šias sąlygas, kad būtų išvengta augančio pavojaus, kad žmogaus kūrybiškumas palaipsniui išnyks, užleisdamas vietą DI sistemų sugeneruotam turiniui;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad yra naudojamos GDI sistemos, kuriose labai plačiai remiamasi saugomu turiniu ir jis atgaminamas be teisių turėtojų, kuriems toks naudojimas daro poveikį, leidimo ir nemokant jiems atlygio, ypač kai jos yra integruojamos į paieškos sistemas ar kitas skaitmenines paslaugas, įgalinančius kurti, dažnai tikruoju laiku ir labai mažomis sąnaudomis, turinį, kuriuo pažeidžiami originalūs kūriniai ir kiti saugomi objektai, pagal kuriuos modeliai buvo mokomi, arba turinį, kuris buvo sukurtas, taip pat ir tikruoju laiku, tokiais modeliais; yra sunerimęs dėl to, kad dėl tokios praktikos gali būti tiekiami produktai ir teikiamos paslaugos, tiesiogiai ir nesąžiningai konkuruojantys su teisių turėtojų produktais ir paslaugomis, ir taip pat gali būti neteisėtai naudojamasi sau palankiomis prieigos valdytojų sąlygomis;

19. primena, kad savanoriškas (individualus ar kolektyvinis) licencijavimas yra kūrybos sektorių sėkmės pagrindas, nes juo užtikrinama galimybė lanksčiai pasirinkti kiekvienam naudojimo būdui tinkamiausią modelį, kartu pabrėžiant, kad teisių turėtojams turi būti palikta laisvė nuspręsti, ar licencijuoti savo kūrinius generatyvinio DI sistemoms, ir nustatyti atitinkamą atlygį, kad būtų apsaugota sektorių įvairovė ir užkirstas kelias rinkos iškraipymams, kurie galėtų pakenkti kūrybos pramonės ir Europos spaudos gyvybingumui;

20. ragina sukurti nuoseklią ir veikiančią licencijavimo sistemą, susijusią su autorių teisių ar gretutinių teisių saugomo turinio naudojimu, kad kūrėjams būtų galima teisingai atlyginti už jų autorių teisių saugomo turinio naudojimą taikant GDI modelius; ragina DI modelių tiekėjus siekti gauti licencijas iš teisių turėtojų ir pabrėžia, kad veiksmingas ir visapusiškas skaidrumas, susijęs su autorių teisių saugomais kūriniais ir turiniu, naudojamais dirbtinio intelekto modeliams

mokyti, yra esminė tokios rinkos plėtros sąlyga; atitinkamai rekomenduoja stiprinti DI kūrėjų, naudojančių tokį turinį, vykdymo užtikrinimo ir skaidrumo pareigas;

21. ragina Komisiją išnagrinėti, ar yra galimas sprendimas, kaip bendrosios paskirties dirbtinio intelekto modelių ir sistemų tiekėjams nedelsiant teisingai ir proporcingai atlyginti už ankstesnį autorių teisių saugomų kūrinių naudojimą, susijusį su autorių teisių ar gretutinių teisių saugomo turinio naudojimu, kai dar nebuvo galima sukurti licencijavimo rinkos, ir tokia pareiga būtų taikoma tol, kol bus įvykdytos šiame pranešime numatytos reformos; šiuo klausimu prieštarauja bet kokiam pasiūlymui dėl sistemos, pagal kurią DI tiekėjai už fiksuoto dydžio mokestį gautų visuotinę licenciją savo GDI modelių mokymui; mano, kad autorių teisių arba gretutinių teisių saugomo turinio vertė turi būti proporcinga ir nustatoma remiantis atitinkamais veiksniais, geranoriškai derantis teisių turėtojams ar jų atstovams ir DI tiekėjams;

22. ragina Komisiją ir EUIPO koordinuoti pastangas didinti DI kūrėjų informuotumą apie autorių teises, be kita ko, naudojant atitikties užtikrinimo kontrolinius sąrašus, teisinių ir technologinių priemonių rinkinius ir techninius vadovus, taip pat didinti autorių teisių turėtojų informuotumą, teikiant naudingą ir patikimą informaciją apie autorių teises;

23. remia EUIPO autorių teisių žinių centro įsteigimą, nes jis atliks svarbų vaidmenį valdant autorių teisių naudojimą GDI amžiuje, didindamas informuotumą, puoselėdamas teisinį aiškumą, skatindamas subalansuotą sistemą, remiančią kūrybiškumą, inovacijas, kultūros išsaugojimą ir Europos konkurencingumą;

24. ragina Komisiją pasiūlyti nustatyti nuginčijamą prezumpciją, kad tuo atveju, jei nebuvo visapusiškai laikomasi šioje rezoliucijoje išdėstytų skaidrumo pareigų, būtų laikoma, kad bet kurio ES rinkai pateikiamo DI modelio ar sistemos autorių teisių ar gretutinių teisių saugomi kūriniai ir kiti objektai buvo naudojami su autorių teisėmis susijusiais tikslais mokymui, išvadų darymui ar paieškos rezultatais papildytų duomenų generavimui; taip pat rekomenduoja nustatyti, kad tais atvejais, kai teisiniame procese priimamas sprendimas teisių turėtojo ar jam atstovaujančios organizacijos naudai, remiantis šia prezumpcija arba pateiktais įrodymais, visas pagrįstas ir proporcingas teisines išlaidas ir kitas išlaidas, patirtas užtikrinant tokias teises, padengtų DI modelio ar sistemos tiekėjas;

25. tvirtina, kad vien tik DI sugeneruotam turiniui, neatitinkančiam nustatytų autorių teisių apsaugos kriterijų, ir toliau neturėtų būti taikoma ši apsauga ir kad turėtų būti aiškiai nustatyta, jog toks turinys yra viešas;

26. primygtinai ragina Komisiją išnagrinėti, kokiomis priemonėmis būtų

kovojama su atgaminimo, viešo pateikimo ir viešo paskelbimo teisių pažeidimais kuriant GDI išvedinius, su sąlyga, kad tokios priemonės netrukdys kurti GDI išvedinių, kurie apima kūrinius ar kitus objektus, kuriais nepažeidžiamos autorių teisės ir gretutinės teisės, be kita ko, asmeniniam naudojimui, citavimui, kritikai, peržiūrai, karikatūrai, parodijai ir pastišui, taip pat atsitiktinei įtraukčiai, kūrimui;

27. ragina Komisiją ieškoti priemonių, kuriomis asmenys būtų apsaugoti nuo manipuliuojamo ir DI sukurto skaitmeninio vaizdo, garso ar vaizdo turinio, įskaitant menininkų kūrinius ir pasirodymus, imituojančius jų asmenines savybes (sintetinę sankaitą), platinimo be sutikimo; pabrėžia, kad skaitmeninių paslaugų teikėjai turi turėti aiškią pareigą imtis veiksmų prieš šį neteisėtą asmens teisės į savo kūną, veido bruožus ir balso bei intelektinės nuosavybės teises naudojimą;

28. pabrėžia, jog reikia aiškiai ženklinti vien tik DI sukurtą turinį, kad būtų galima stebėti, kaip kūrybinį turinį siūlančios platformos įgyvendina skaidrumo pareigas aptikti ir pranešti savo naudotojams apie DI sukurto turinio buvimą; ragina Komisiją nedelsiant paskelbti ES turinio ženklinimo praktikos kodeksą;

29. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.